

О. Петраускас, С. Діденко, Р. Бабенко

ВИВЧЕННЯ ПАМ'ЯТКИ ПІЗНЬОРИМСЬКОГО ЧАСУ БУЗОВИЦЯ 1

У звітному сезоні Комарівська експедиція продовжила вивчення пам'яток римського часу поблизу сіл Комарів та Бузовиця (Дністровський р-н, Чернівецька обл.). Роботи виконувалися співробітниками ІА НАН України та НДЦ «Рятівна археологічна служба». У дослідженнях поселення Бузовиця брали участь співробітники Національного музею України (С. Діденко) та Українського державного університету ім. М. Драгоманова (Р. Бабенко).

Кілька поселень черняхівської культури без точної локалізації від с. Бузовиця були відомі з 1950-х рр. Обстеження нашої експедиції в 2014 р. дозволило об'єднати різні «пункти», зокрема з черняхівськими матеріалами в одну пам'ятку, площа якої склала близько 60 га, для якої введено шифр „Бузовиця 1”.

На поселенні Бузовиця 1 представлені шари різних культурно-хронологічних періодів: трипільської культури (V–IV тис. до н. е.), культури Ноа (XIV–XII ст. до н. е.) та черняхівської культури (III – середини V ст.).

Роботи 2020–2022 рр. надали можливість припускати наявність споруд, побудованих за римськими архітектурними традиціями. В 2021 р. були обрані перспективні ділянки для археологічних розкопок. Деталізація розташування стаціонарних об'єктів була здійснена за допомогою геомагнітного обстеження (керівник робіт д. г. н. К. Бондар). За результатами обстежень центральної ділянки поселення на площі 2 га була отримана карта магнітних аномалій. Порівняння її з картою археологічних знахідок дозволило обрати перспективну аномалію, яка складалася з чотирьох «плям», розташованих впритул одна до одної. Розміри аномалії за даними магнітної зйомки склали 20,4 × 9,2 м, вона була розташована за 200 м вище по північному схилу від струмка і орієнтована за лінією схід–захід (вздовж схилу). Розкопки 2021–2022 рр. дозволили зафіксувати рештки споруди 1, яка зведена із застосуванням цегли, каміння та вапнякового розчину. За даними цих розкопок ширина споруди склала біля 9,3 м. Дно котловану залягало на

глибині 1,4–1,6 м від рівня сучасної денної поверхні і являла собою «стяжку» з бетонного розчину та вапнякового каміння. На бетонній долівці були встановлені стовпчики, збудовані з циліндричної плінфи. В межах споруди також виявлено плінфу різної конфігурації, каміння, фрагменти бетонного розчину, уламки гончарної кераміки черняхівського типу, римських амфор, скляні намистини тощо. Аналіз знахідок та будівельних решток дозволяв стверджувати, що споруда належить до пізньоримського часу (III – середина V ст.) і мала теплу підлогу (*hypocaustum*).

Вище по схилу за 100–150 м від описаної споруди в 2022 р. на площі 0,5 га проведено геомагнітне знімання з метою пошуку північних меж поселення та можливого розташування синхронного могильника. Для перевірки перспективних магнітних аномалій археологічними методами обрано ділянку, де закладено розкоп площею 16 м². У межах розкопаної площі в 2023 р. зафіксовано південну частину споруди 2. Котлован споруди мав прямокутну форму і був заглиблений до рівня 0,6–0,7 м від рівня сучасної поверхні. Із заповнення дослідженої частини споруди походять численні знахідки притаманні черняхівській культурі: гончарний посуд місцевого виробництва, римські амфори, точильний камінь тощо. Слід відмітити надзвичайно велику кількість кісток тварин та уламків амфор, що походять із споруди. Об'єкт належить до черняхівської культури та за знахідками амфорного матеріалу датований III ст.

Також у межах південної частини поселення проведено збір археологічного матеріалу на поверхні (візуальний огляд) та металевих знахідок з орного шару (за допомогою металодетекторів). Всі індивідуальні знахідки фіксовані в системі координат (похибка складає 0,5 м). Серед знахідок з цієї ділянки поселення: монети, фібули, уламки скла, посуд пізньоантичного виробництва тощо.

Знахідки після камеральної обробки надійдуть до фондів Чернівецького обласного краєзнавчого музею.